

A man with curly hair, wearing a light-colored button-down shirt and blue striped trousers, stands in a modern office environment. He is gesturing with both hands raised, appearing to be in the middle of a presentation or lecture. To his left is a large whiteboard on a stand. In the background, there is a large glass wall and a man sitting at a table with a laptop, looking towards the presenter. The table has a jar of colorful candies, a bottle of water, and a glass. The overall atmosphere is professional and collaborative.

De magie van het leeratelier: anders kijken naar gewone dingen

In deze brochure leggen we kort uit wat een leeratelier inhoudt.
En wat deelnemende docenten ervan vinden.

AOS Leeratelier 2021

aos-omo.nl

Wel eens van het leeratelier gehoord?

Wel eens van het leeratelier gehoord?

2

In deze brochure leggen we kort uit wat een leeratelier inhoudt. En wat deelnemende docenten ervan vinden.

In de dagelijkse praktijk van een leraar is er vaak weinig tijd om met andere collega's na te denken over en te werken aan goed onderwijs.

Het leeratelier is een inspirerende leerplek waar dat wel mogelijk is. Iedere week is daar tijd en ruimte om samen met collega's van andere scholen en met studenten in de laatste fase van hun opleiding samen te komen om er te leren over en te werken aan goed onderwijs.

Interessante bronnen in de vorm van literatuur, inbreng van experts, bezoeken aan scholen en opleidingen, gesprekken met leerlingen en met professionals van binnen en buiten het onderwijs geven aanleiding tot verschillende ontwikkelvragen.

In het leeratelier worden deze vragen uitgezocht. Nieuwe ideeën worden uitgewerkt en vervolgens toegepast in de eigen praktijk. Ervaringen wijzen uit dat dit heel verrijkend is: niet alleen voor de deelnemers zelf maar ook voor de school.

De inzichten en producten uit het leeratelier helpen de deelnemers uit het leeratelier vooruit en kunnen ook anderen in de school verder helpen.

Wat zeggen deelnemende leraren

Wat zeggen deelnemende leraren

3

- Je zou het iedereen gunnen, zo'n leeratelier!
[Filmpje Annemarie: https://youtu.be/mdO-h-KhB5o](https://youtu.be/mdO-h-KhB5o)
- Je krijgt tijd en ruimte om te werken aan je professionele ontwikkeling!
[Kijk wat Marcel hierover zegt: https://youtu.be/kopDzMUovec](https://youtu.be/kopDzMUovec)
- Vrijuit nadenken over onderwijs: dat is geweldig!
- Het is zo verrijkend dat je samen leert in een groep van collega's en collega's in opleiding: je kunt zoveel van elkaar leren!
- Doordat de deelnemers komen van verschillende scholen en opleidingen werk je vanuit een breed en rijk perspectief.
[Filmpje Chantal https://youtu.be/XiYsxMPV-WM](https://youtu.be/XiYsxMPV-WM)

Wat zeggen deelnemende leraren

4

- Het leeratelier is een leergemeenschap waar diversiteit en gelijkwaardigheid de toon zetten. Ieders inbreng doet ertoe.
[Zie Johan: https://youtu.be/qqCDTfn6jJc](https://youtu.be/qqCDTfn6jJc)
- Het is een veilige en tegelijkertijd een uitdagende leeromgeving die deskundig begeleid wordt door een procesbegeleider.
[Dit zegt procesbegeleider Monique: https://youtu.be/Kj9iBMJCLg4](https://youtu.be/Kj9iBMJCLg4)
- Het leeratelier geeft je zicht op wie bent als docent.
[Luister naar Thomas hierover zegt. https://youtu.be/-EO5wpMsyIY](https://youtu.be/-EO5wpMsyIY)

Waarom als leraar meedoen met het leeratelier?

Waarom als leraar meedoen met het leeratelier?

5

Enkele aanbevelingen op een rijtje: <https://youtu.be/7qe0QP3V4pQ>

De magie van het leeratelier: anders kijken naar gewone dingen

De magie van het leeratelier

Het leeratelier is iets bijzonders in de hectiek van een leraarsbestaan. Alles wat er op een normale schooldag niet lijkt te zijn, vind je er. In een leeratelier is tijd, ruimte en inspiratie. In een omgeving die gericht is op leren ga je ook leren.

Waar de school normaal een hectiek kent die door organisatie wordt beheerst, is een leeratelier een plek waar dingen ontstaan en mogen groeien en bloeien.

Soms ontdek je iets nieuws, vaker kijk je anders naar iets vertrouwds op een ander manier, waardoor het je alsnog inspireert.

Het leraarsbestaan is hectisch. Je gaat van uur naar uur, van les naar les, van groep naar groep. Die fragmentatie maakt het een dynamische baan, maar geeft weinig ruimte voor stilstaan. En stilstaan is nodig om nieuwe dingen te ontdekken en inspiratie op te doen.

Dit stuk gaat over de magie van het leeratelier. Irma van Nieuwenhuijsen, rector van het Varendonckcollege, sprak met twee docentdeelnemers, Chantal van Uden en Pierre Grothauzen. Dit is een impressie van dat gesprek.

Chantal geeft antwoord op mijn vraag naar haar moment in het leeratelier ...

De magie van het leeratelier

‘Ik weet niet meer precies wanneer het was, maar op een dinsdagochtend gaf een van onze groepsleden een presentatie over leren. Hij was nog stagiair en hij had de inzichten die hij bij zijn colleges had gekregen in die presentatie verwerkt.

Wat is nou leren, uit welke onderdelen bestaat dat en hoe werken de hersenen van die pubers, daar ging het over.

Voor mij was het alweer 15, 20 jaar geleden dat ik daar college in gehad had. Natuurlijk heb je in de loop der tijd van alles over gehoord, maar hij presenteerde dit met zoveel verve.

Ik zat daar op het puntje van mijn stoel te luisteren en ik dacht: ‘o, ja, zó was het...’ en uiteindelijk begon daar een hele discussie over: hoe doen we dat nou in de klas, want ja, theoretisch is dat natuurlijk hartstikke leuk, maar we zijn ook praktisch.

We zijn in ons leeratelier steeds bezig geweest met de theorie en vervolgens: hoe doen we dat nou morgen, in de klas, in mavo 4 of vwo 5?

Er zat een collega bij die verder wel zijdelings bij het leeratelier betrokken is, maar er normaal niet bij zat en die maakte op een gegeven moment een opmerking die de kern raakte. Hij zei: jullie zijn hier heel erg bezig met hoeveel tijd besteden leerlingen nou aan leren voor die toets net voor de toetsweek of voor die SO, maar jullie zijn toch elke les met het leren van leerlingen bezig?

En toen dacht ik: jee, we zitten hier al een uur te discussiëren, maar dit is gewoon de kern, hier zijn we elke dag mee bezig: het leren van leerlingen.

Dit soort momenten: terug naar de kern, die hebben we meerdere keren gehad.’

Maar wat gebeurt er nu in het leeratelier waardoor het hierover, over het leren van leerlingen kan gaan?

De magie van het leeratelier

‘Normaal als je bij elkaar zit op school is er een agenda, dan moet je het ergens over hebben. In een vergadering, of dat nou een team- of een sectievergadering is, moet je per se ergens naartoe werken wat praktisch inzetbaar is. Terwijl we in het leeratelier altijd de theorie pakken en vervolgens een gesprek startten over de vraag: maar waar gaat t nou om bij leren, of bij motivatie, of agency, noem maar op.

We hebben van alles besproken. Er is dan tijd en ruimte om over dit soort verdiepende zaken te praten. Ieder van ons zat daar gemotiveerd vanuit het idee: ik heb hier iets aan. Het kan nuttig zijn voor je lespraktijk, je haalt ideeën op of schaaft je denkbeelden juist bij.

De ruimte die je daar krijgt, is er normaal niet. Aan de tafel in de personeelsruimte op school heb je wel eens ooit zulke gesprekjes, maar ja, dat is even binnen de pauze en daarna: doe we gaan weer lesgeven!

In een leeratelier ben je er helemaal uit, uit je eigen school, je eigen les, je eigen sectie. Je ontmoet allemaal verschillende mensen van verschillende leeftijd van verschillende vakken, met verschillende ervaringen dus kun je niet anders dan out of the box denken. Ik ben echt heel erg blij geweest dit jaar.’

Hoe belangrijk is dan het product, het resultaat?

De magie van het leeratelier

‘Dat was voor mij heel belangrijk, want ik was degene met de langste leservaring dus ik zei elke keer: waar gaan we heen werken, leuk al die theoretische kennis, maar dat weet ik nou wel, waar gaan we heen werken? Wat wil ik doen met werkvormen, hoe kan ik het met mijn collega’s delen?’

En zo hebben we allerlei werkvormen meer leerlinggestuurd gemaakt. Er bestaan heel veel activerende werkvormen. Maar ze zijn niet altijd leerlinggestuurd.

Wij hebben bij die activerende werkvormen nog meer de agency bij de leerling gelegd. We hebben een systeem ontwikkeld waar je zo doorheen kunt klikken als docent. Of ze dat gaan doen? Dat hoop ik...’

Voor wie is het leeratelier?

De magie van het leeratelier

‘Eigenlijk voor alle deelnemers, je leert van elkaar. Wat leerlingen eraan hebben? Ik heb heel veel dingen anders gedaan.

Mijn leerlingen mochten dit jaar meer. Ik heb meer van ze gevraagd. Soms zijn dat zulke kleine dingen dat ik tijdens het atelier dacht: dat ik daar nou niet aan gedacht heb.

Een voorbeeld. Ik liet leerlingen in 5 VWO al jaren een onderzoek doen in over maatschappelijke problemen. We hanteerden altijd een go/no go moment over de probleemstelling.

Ik heb mijn leerlingen dat dit jaar klassikaal laten presenteren en ze elkaar feedback laten geven. Ik deed dat altijd zelf, met groepjes aan mijn bureau.

Ze weten nu van elkaar waar ze mee bezig zijn, ze kunnen elkaar helpen, elkaar bijschaven.

Ik had als docent eigenlijk minder te doen, ze konden dat prima zelf. Ik vond het heerlijk om te zien dat al ze heel veel weten en dat ze van elkaar leren.

En zij vonden dat ook fijn. Ze kunnen laten zien wat ze weten en ze bedanken elkaar voor de feedback.

Als ik die gegeven zou hebben, zouden ze dat opvatten als ‘het is nog niet goed’.

Maar als ze die feedback van elkaar krijgen, werkt dat heel anders’.

Ik vraag Pierre waar Chantals verhaal over gaat. Wat zijn de thema's? Waar draait het om in een leeratelier?

De magie van het leeratelier

‘Stuurkracht bij de leerlingen leggen. Wat mooi is, is dat we tijd hadden om vrij te denken. We waren niet gericht op die ene uitkomst. Hoewel de drang om te werken naar een product, of verantwoording uiteindelijk wel komt bovendrijven.

Het vrije denken, het experimenteren is de ruimte die je krijgt. Er is ruimte, tijd en lucht in de leeratelier. Dat is de meerwaarde. Je mag de diepte in en dat is genieten.

Je bent door het atelier elke les weer bezig met die vrijheid. Wat je doet is niet substantieel anders, maar je hebt er nog nooit over nagedacht. Terwijl ik ze heel vaak de vrijheid geef, maar elke les bezig zijn met: ‘hoe kan dit nog meer leerlinggestuurd zonder ze gelijk alle vrijheid te geven?’, daar draaide het om. Ogenscheinlijk minieme verschillen maken voor leerlingen echt het verschil.

We denken vaak dat we het roer om moeten gooien om betere lessen te geven en dat weerhoudt ons om dingen anders te doen. Maar dat hoeft niet. Iets kleins kan het verschil maken. ‘

11

Voor Pierre was het moment van het leeratelier het één op één gesprek met atelierbegeleider Gerald.

De magie van het leeratelier

‘Hij is een echte instituutsopleider. Ik had het gevoel dat ik veel aan het brengen was in het atelier, dat ik minder haalde. Ik sprak daarover met mijn teamleider: ‘wat moet ik daarmee?. Het atelier is nu een kersje op de taart, maar ik wil dat dat een kersenvlaai wordt. Ik doe wel wat onderzoeksbegeleiding maar ik wil meer’.

Ik ging op bezoek bij Promotion (loopbaanbureau OMO, IvN) en daar zei Jolanda dat ik aan mijn netwerk moest gaan werken. Daar had ik een heel naar beeld bij. Ik zag mezelf met een bitterbal in mijn hand op een feestje staan om mezelf te verkopen.

Maar toen zei zij: ‘Kijk eens om je heen, welke mensen zie je daar allemaal? Wat doen die, wat kunnen die en waar zou jij willen zijn?’ En ik dacht: ik zou wel als Gerald willen zijn. Ik zou eigenlijk wel zo’n leeratelier willen begeleiden, lijkt me supertof!

Of ik zou op andere scholen willen gaan kijken. Want wat ik ook heb gemerkt in het atelier: we staan helemaal niet zo ver van elkaar. We staan allemaal voor hetzelfde: we proberen prachtig onderwijs te maken en dat doen we op verschillende manieren maar alles is goed.

Ik ben in gesprek gegaan met Gerald. Zo begon mijn netwerken: met een mooi gesprek, niet met een bitterbal. Ik vroeg hem: wat heb jij in de afgelopen jaren gedaan dat je dit mag doen? En zo ontstond een mooi gesprek en Gerald bood me aan een keer met hem mee te gaan als hij ergens een cursus gaf. Ga met me mee... en doe ook iets. Ik was blij. Ik vertelde het trots aan mijn teamleider, in de vakgroep vertelde ik erover.

Het atelier heeft me dus geleerd dat ik niet onzeker hoeft te zijn over wat ik weet en wat ik kan. Ik heb veel te brengen, ik heb een rijke bagage. Wat ik weet is van waarde, dat heb ik daar geleerd. En dat ik kan doen wat ik leuk vind: anderen iets leren. Ik ben een spons, zeg ik altijd. Ik laat me vollopen, maar knijp mezelf nog liever weer uit. Die rol, die zoek ik.'

'Waarom ik daar het leeratelier voor nodig had? Aan de koffietafel is hier geen ruimte voor. Wat je weet en in je hebt naar een hoger plan tillen, dat gebeurt op school te weinig. Dat lukt alleen als je heel ambitieus van jezelf bent. We zijn toch allemaal van 'lekker lesgeven'. De horizontale organisatie die een school doorgaans is, helpt ook niet: je steekt niet gauw je kop boven het maaiveld uit. In het leeratelier is die ruimte er wel.'

Zit daar dan een bepaald type mensen?

De magie van het leeratelier

‘Nee, het gezelschap is vooral divers: er is input van verschillende scholen, van mensen met verschillende ervaringen vanuit verschillende vakgebieden. Je zit er als jezelf, je kent elkaar niet zo goed als je elkaar op je school kent. Die diversiteit maakt dat je leert.

De combinatie ervaren docenten – studenten is heel waardevol. Studenten kijken met een frisse blik vol collegekennis, docenten kijken met de ervaring van de praktijk. Je wilt met elkaar een veilige leeromgeving voor de studenten: zij moeten alles kunnen zeggen. En dat verzacht de sfeer. ‘

De resultaten van het leeratelier zijn divers en dat mag ook. Van bruikbare werkmodellen om leren meer leerlinggestuurd te maken tot onderzoeken met hypothese, vragenlijsten en conclusie, alles kan.

Op de school van Pierre is een leergroep naar het model van het leeratelier opgericht. Chantal heeft op een studiemiddag op haar school een workshop gegeven over het product dat ze ontwikkeld heeft.

De beweging in de school gaande krijgen is niet makkelijk: het feit dat je buiten de school bent is juist essentieel: uit het systeem komen, tijd, ruimte en diversiteit in het gezelschap. Dat lijkt de magie van het leeratelier. En die magie heeft resultaat.

De organisatie

De organisatie

16

De leerateliers starten enkele weken nadat het schooljaar begonnen is. De bijeenkomsten vinden plaats op de dinsdagochtend van 9.00 uur tot 12.00 uur.

De plaats van samenkomst wordt door de deelnemers bepaald. Meestal is die afwisselend op de scholen waar de deelnemende docenten vandaan komen, maar door corona gebeurde dit afgelopen jaar ook wel digitaal.

Een aantal keren per jaar komen de verschillende ateliers bij elkaar om met elkaar uit te wisselen en nieuwe inspiratie op te doen.

Deskundigen van de universiteiten en hoge scholen die bij het leeratelier betrokken zijn zorgen daar voor nieuwe impulsen, brengen nieuwe ontwikkelingen of andere perspectieven in.

Deelnemende scholen

Deelnemende scholen

17

- De Nieuwste School
- Eckartcollege
- Elzendaalcollege
- Maaslandcollege
- Merletcollege
- Metameer
- SG Were Di
- Sint-Joris College
- Sondervick College
- Van Maerlantlyceum
- Varendonck College
- Zwijsen College

Deelnemende lerarenopleidingen

Deelnemende
lerarenopleidingen

18

- Eindhoven School of Education
- Faculteit Educatie Hogeschool Arnhem Nijmegen
- Fontys Lerarenopleiding Tilburg
- Radboud Docenten Academie
- Universitaire Lerarenopleiding Tilburg

Meer weten?

Meer weten?

19

[Kijk op www.aos-omo.nl](http://www.aos-omo.nl)

